

หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์กับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย

The Principle of Dittthadhammikattha Benefits and the Development
of the Thai Economyพระมหาบุญกว้าง คุตตวณโณ (โพธิ์นอก)¹,พระศุภวัฒน์ สุขวาทณโณ (เกตุกระตึก)², และ สุชิน ผลช่วย³PhraMahaBunKwang Kuttavanno (PhoNok)¹,Phra Supawat Sukkhawattano (Kekkatuk)², and Suchin Polchuay³¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง¹⁻³Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

Email: boonkwang.pho@student.mbu.ac.th

โทร 086 679 1815

Received: 06/10/2567

Revised: 13/03/2568

Accepted: 16/03/2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าและศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหมวดทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ และนำมาวิเคราะห์การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยกระบวนการนำหลักธรรมนี้มาบูรณาการให้เกิดผลกระทบที่ดีต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผลการศึกษาพบว่า ระบบเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันมีความผันผวน ผู้คนในสังคมไทยได้รับผลกระทบจากความยากจนและปัญหาทางเศรษฐกิจในทุกระดับชั้น การนำเสนอแนวทางการใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้ระบบเศรษฐกิจได้รับผลกระทบอย่างหนักและเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก เมื่อเกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนในสังคมไทย กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือลบ ก็ส่งผลกระทบต่อระบบทั้งระบบ การนำหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์มาประยุกต์ใช้กับเศรษฐกิจปัจจุบันจึงมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาความยากจนในประเทศไทย และหลักการนี้จะช่วยเป็นภูมิคุ้มกันให้กับระบบเศรษฐกิจไทย ในช่วงที่มีความผันผวนจากสถานการณ์โลก เช่น สงครามหรือภัยพิบัติต่างๆ หลักการนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานแนวคิดไว้เมื่อปี พ.ศ. 2517 ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและสมดุล

คำสำคัญ : ทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์, การพัฒนา, เศรษฐกิจ

Abstract

This article aims to explore and study the Dhamma principle in Buddhism under the category of Ditthadhammikattha Benefits and analyze its application in economic development. The research focuses on integrating these principles to have a positive impact on the economic system. The documentary research methodology is applied in this study. The findings indicate that the current economic system in Thailand is volatile, with people at all levels of society being affected by poverty and economic problems. The article presents a way to apply the Ditthadhammikattha Benefits to address these issues. Given the technological advancements in today's world, the economic system is heavily impacted, with a global network connecting economies. Any event, whether positive or negative, that affects a group within Thai society will also have a ripple effect on the entire system. By integrating Buddhist principles into economic development, the study suggests that it can help address the issues facing Thailand's economy. However, it is crucial to present these principles in ways that align with the technological progress of the modern era, ensuring that the approach is effective in both improving the economy and enhancing the quality of life for the Thai people.

Keywords: Ditthadhammikattha benefits, Development, Economy

บทนำ

หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนไว้เมื่อประมาณ 2,500 ปีที่แล้ว มีหลักธรรมที่รวบรวมได้มากถึง 84,000 พระธรรมขันธ์ พระองค์ได้สอนหลักธรรมทั้งระดับพื้นฐานที่ประชาชนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงระดับสูงที่สมณชีพรามณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้จนถึงจุดสูงสุด คือ การพ้นทุกข์บรรลุมรรคผลนิพพาน และหลักธรรมที่พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนไว้ไม่เคยล้าสมัย แม้เวลาจะผ่านมากกว่าสองพันปี หนึ่งในหลักธรรมสำคัญ คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ซึ่งหมายถึง ประโยชน์สุขในปัจจุบัน ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ กัลยาณมิตตตา คบหากัลยาณมิตรหรือคนดี สมชีวิตา การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง (อังคุตตรนิกาย อัฐกนิบาต 23/144/289)

หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์เป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ แนวทางปฏิบัติเพื่อความอยู่รอดและเจริญก้าวหน้าท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าด้านวัตถุ การผลิตสินค้าและบริการเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง และใช้ทรัพยากรจำนวนมากเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งตามกระแสทุนนิยมโลก นโยบายประชานิยมจึงมุ่งหวังให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยพึ่งพาต่างประเทศเป็นหลัก ทั้งในด้านการค้าและการลงทุน (ปภาภัทร อัครางกูร, 2562 : 1-15) เมื่อเกิดความผันผวนในเศรษฐกิจโลก ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยโดยรวม ผู้คนจำนวนมากประสบความยากลำบาก บางคนตกงาน โรงงานปิดตัวลง ธุรกิจต่าง ๆ ชะลอตัว โดยเฉพาะในช่วงวิกฤติจากการระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงตัวเลขการดำเนินการกิจการของ SME ที่ลดลง อัตราการจ้างงานที่ลดลง และปริมาณงานที่หดตัวอย่างมีนัยสำคัญ

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้เขียนพบว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยโดยรวมได้รับผลกระทบและมีความกดดันจากสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ ซึ่งสมควรได้รับความสนใจในการแก้ไขปัญหา หากมีการน้อมนำหลักพุทธธรรมมาใช้ ก็จะช่วยทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปอย่างตรงจุดและยั่งยืน หลักธรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมั่งคั่ง คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ซึ่งเป็นธรรมะที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จ ได้รับประโยชน์ในปัจจุบัน หากนำไปบูรณาการ จะช่วยสร้างฐานะที่มั่นคงทั้งกายและใจ ส่งผลให้บุคคลมีชีวิตที่ดีงาม และมีโอกาสบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม อีกทั้งยังสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างความเจริญก้าวหน้าทั้งในระดับบุคคลและระดับชาติ อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาสังคมได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาและเสนอแนวทางการบูรณาการหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่งคั่ง โดยนำเสนอหลักการ แนวทาง และวิธีการที่จะช่วยให้คนในสังคมนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาปรับใช้กับการบริหารเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งและยั่งยืนต่อไป

หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ใน ทิฆมชาณสูตร (อง.จตุกก.อ. 2/61/353) ซึ่งสรุปความได้ว่า ธรรมที่เป็นประโยชน์ในชาติภพปัจจุบัน อันจะนำมาซึ่งความมั่งคั่งในปัจจุบันอย่างยั่งยืน โดยเน้นให้กลุ่มอาชีพต่างๆ ได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับตนเอง คำว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต, 2546) ให้ความหมายว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน เป็นหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้นที่สามารถมองเห็นผลได้ในชาตินี้ และเป็นสิ่งที่คนทั่วไปต้องการ เช่น ทรัพย์ เกียรติยศ ไม้ตรี ฐานันดร และหน้ามีตาในสังคม หลักธรรมนี้ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้แก่ การขาดความเพียรพยายามประกอบสัมมาชีพ การไม่รู้จักประหยัดพอเพียง การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การคบค้ากับคนไม่ดี และการใช้จ่ายทรัพย์สิ้นเกินตัว (เพียงหทัย พงษ์

สุวรรณ, 2565 : 1-14) ซึ่งมี 4 ประการ ได้แก่ ๑. ฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่นหมายถึง ความขยันหมั่นเพียรในอาชีพของตน ต้องไม่ละเลยหน้าที่ที่รับผิดชอบ หมั่นตรวจสอบคุณภาพงานเพื่อให้ได้ผลงานที่ดียิ่งสม่ำเสมอ รวมถึงการแสวงหาวิธีการหรือเทคนิคใหม่ๆ มาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น ๒. อาภัสสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ หมายถึง การปกป้องทรัพย์สินที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยการรักษาบริหารจัดการทรัพย์สินและรายได้ให้เหมาะสม

ทั้งนี้ รายได้ของบุคคลขึ้นอยู่กับทักษะ ความสามารถ และประเภทของอาชีพ หากอาชีพมีความเสี่ยงน้อย รายได้ก็อาจน้อยตาม แต่สิ่งสำคัญคือการรู้จักเก็บออมและลงทุนอย่างเหมาะสมก็ลายณมิตตา ความเป็นผู้มีมิตรดีหมายถึง การเลือกคบหาสมาคมกับผู้ที่เป็บัณฑิต ซึ่งเป็นมงคลสูงสุดตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ใน มงคลสูตร (ขุ.ธ./25/72/3) บัณฑิตคือผู้ที่มี ความเห็นถูกต้อง ยึดถือค่านิยมที่ถูกต้อง และดำเนินชีวิตด้วยปัญญา (พระครูปริยัติสาทร และ ภาสกร ดอกจันทร์, 2565 : 113-120) การคบหากับบัณฑิตจะช่วยให้ได้รับคำแนะนำที่ดี ทั้งในด้านอาชีพและการดำเนินชีวิต สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม หมายถึง การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ใช่จ่ายเกินตัว หากสามารถผลิตสิ่งของใช้เองได้ก็ควรทำเพื่อลดการพึ่งพาผู้อื่น และหากมีมากพอ ก็สามารถจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง (เว็บไซต์มูลนิธิชัยพัฒนา) ที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อปี พ.ศ. 2517 โดยสรุปคุณสมบัติดังนี้ ความพอดี – ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การตัดสินใจโดยใช้เหตุผล – คำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบภูมิคุ้มกัน – การเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม หลักทฤษฎีนี้จึงสอดคล้องกับหลักธรรมข้อ สมชีวิตา ซึ่งช่วยให้ผู้ปฏิบัติตามสามารถมีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง แม้ในภาวะที่เศรษฐกิจโลกมีความผันผวน หลักธรรมนี้จึงเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศ

การพัฒนาเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจ คือกระบวนการพัฒนาที่นำไปสู่การเติบโตจากระยะเวลาหนึ่งไปสู่อีก ระยะเวลาหนึ่ง หรือขยายระยะเวลาที่นานขึ้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและอนาคต ซึ่งกระบวนการพัฒนา นี้จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นตามระยะเวลาและการวางแผนจัดการ มีการปรับปรุงให้ทันสมัย รวดเร็ว และขยายตัวมากขึ้น ระบบโครงสร้างของเศรษฐกิจจะพัฒนาเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับระบบ การเมืองเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพ และ

สวัสดิการ ระบบเศรษฐกิจเป็นหนึ่งในโครงสร้างหลักของประเทศที่จะดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง โดยโครงสร้างหลักของแต่ละประเทศ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นักวิชาการด้านศาสนาให้ความหมายของคำว่า "เศรษฐกิจ" โดยสรุปว่า หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจำหน่าย หรือการจ่ายแจก และการบริโภคสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้เพียงพอกับความต้องการ (พระมหาพงศ์ทราทิพย์ ก้องเสียง และ หอมหวล บัวระภา, 2558 : 85-110)

ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจอาจารย์กรรณิการ์ กาญจนวิภูธร (2561) ให้ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจว่า หมายถึง ความพยายามที่จะส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการวางแผนพัฒนาเพื่อให้ประชาชนมีรายได้ต่อหัวสูงขึ้น นอกจากนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจยังครอบคลุมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์จากการพัฒนาให้เกิดความเท่าเทียม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการกำหนดทิศทางของประเทศ ส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน และคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการลดหรือขจัดความยากจน ความไม่รู้ ความเจ็บป่วย และความหวาดหวั่นให้น้อยลงหรือหมดไป พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายว่า "เศรษฐกิจ" (economy) หมายถึง ระบบที่มีการบริหารจัดการโดยองค์กรทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภค นอกจากนี้ยังมีศัพท์เศรษฐศาสตร์ที่สำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจอีกสองคำ ได้แก่ เศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง (economic self-sufficiency; autarky) หมายถึง การผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคตามสภาพของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ อาจเป็นการบริโภคภายในชุมชน หรือภายในประเทศที่มีขอบเขตจำกัด เศรษฐกิจพองสบู่ (bubble economy) หมายถึง สถานการณ์ที่ราคาสินค้าต่าง ๆ สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีสาเหตุสำคัญจากการเก็งกำไรในตลาดอสังหาริมทรัพย์และตลาดหุ้น ซึ่งเกิดจากความคาดหวังว่าเศรษฐกิจจะเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้ราคาระดับสินสูงขึ้นไปจนเกิด "ภาพลวงทางการเงิน" (money illusion) และการเก็งกำไรลามไปยังสินค้าอื่น ๆ ในที่สุด เมื่อภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (real sector) ไม่สามารถรองรับระดับราคาที่พุ่งสูงได้ ราคาสินค้าและอสังหาริมทรัพย์จะตกลงอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกว่า "พองสบู่แตก" ส่งผลให้เศรษฐกิจหดตัวลงอย่างรวดเร็ว (แสงจันทร์ แสนสุภา, ม.ป.ป.)

ดังนั้น เศรษฐกิจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการบริหารประเทศให้มั่นคงและยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ประสบปัญหาความยากจน ในสภาวะที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถสรุปได้ดังนี้ เพื่อเพิ่มรายได้ประชาชนต่อหัว เพื่อให้ประชาชนและประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ แม้ในภาวะวิกฤต เพื่อกระจายรายได้และความเจริญไปยังท้องถิ่นที่ห่างไกล เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และดุลการค้าให้มั่นคง การพัฒนาเศรษฐกิจให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายด้าน เช่น ทรัพยากรการผลิต ปัจจัยด้านอุปสงค์-อุปทาน ทุน ความรู้และเทคโนโลยี ซึ่งล้วนตอบสนองต่อค่านิยมและแนวโน้มของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หากประเทศใด

ไม่ปรับตัวให้ทันต่อการพัฒนา ก็อาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ทำให้เศรษฐกิจถดถอย รายได้น้อย ขาดดุลการค้า ประชาชนยากจน และเกิดปัญหาสังคมที่เพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2567 ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาว

ปัญหาของสถานะเศรษฐกิจไทย

ประเทศไทยโดยรวมเป็นกลุ่มภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลัก อาศัยรายได้จากการส่งออกมากเกินไป การขยายตัวทางเศรษฐกิจยังอาศัยปัจจัยภายนอกประเทศ เมื่อเกิดวิกฤติขึ้นในต่างประเทศหรือภายในประเทศจึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทย และปัจจัยที่ส่งผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจนมีดังนี้ (แสงจันทร์ แสนสุภา, 2557) ระบบการเมืองของไทยไม่มีเสถียรภาพ มีการรัฐประหารเป็นระยะ ๆ รัฐบาลประชาธิปไตยไม่สามารถนำนโยบายมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และระบบราชการไม่ค่อยตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลประชาธิปไตย ระบบกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับการลงทุนมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไป ทำให้เป็นชนวนเหตุแห่งการคอร์รัปชันได้ง่าย และกฎระเบียบที่ยุ่งยากเป็นเครื่องมือของการทุจริตโดยเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องได้ง่าย การขาดการสนับสนุนทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เพียงพอและจำเป็นในการยกระดับศักยภาพการขยายตัวด้านเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีรายได้มากขึ้นและพ้นจากเส้นความยากจน การประสพภัยธรรมชาติตามฤดูกาล ซึ่งภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่พืชผลทางการเกษตรและแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น มหาอุทกภัยปี 2554 ข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรายงานความเสียหายจากมหาอุทกภัยครั้งประวัติศาสตร์นี้ โดยมีจังหวัดที่ได้รับผลกระทบทั้งสิ้น 74 จังหวัด รวม 844 อำเภอ 5,919 ตำบล 53,380 หมู่บ้าน มีประชาชนได้รับความเดือดร้อน 16,224,302 คน 5,247,125 ครัวเรือน มีผู้เสียชีวิต 1,026 คน บาดเจ็บ 33 คน บ้านพังทั้งหลัง 2,632 หลัง บ้านพังบางส่วน 477,595 หลัง นอกจากนี้ยังมีอาคารพาณิชย์ 4,011 แห่ง โรงงาน 1,823 แห่ง วัด/โรงเรียน 4,563 แห่ง ปศุสัตว์ 2,263,408 ตัว พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหาย 11,798,241 ไร่ รวมมูลค่าความเสียหายทั้งสิ้นประมาณ 23,839 ล้านบาท และจากการวิเคราะห์พื้นที่น้ำท่วมโดยใช้ข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม พบว่าในปี 2554 ประเทศไทยมีพื้นที่น้ำท่วมประมาณ 31.45 ล้านไร่ กระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ ครอบคลุม 72 จังหวัด 763 อำเภอ 5,296 ตำบล ความเสียหายจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง และภัยหนาว ทำให้การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

หัตถ์ลง นอกจากนี้ ภัยภายนอก เช่น สงครามระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นเป็นระยะ และโรคระบาดต่าง ๆ ส่งผลให้การส่งออกและราคาสินค้าได้รับผลกระทบอย่างหนัก สอดคล้องกับคำสุภาษิตไทยที่ว่า “ข้าวยากหมากแพง” ความเหลื่อมล้ำของสังคมในระดับมหภาค ทั้งด้านการศึกษา โอกาสในการสร้างรายได้ การกระจายรายได้ การเข้าถึงบริการสาธารณะของภาครัฐ และโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนกำลังซื้อภายในประเทศมีไม่มาก เนื่องจากจำนวนประชากรที่น้อยและการเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลกับวัยแรงงาน ทำให้ภาคแรงงานขาดแคลน ประชากรประสบปัญหาหนี้สินส่วนตัว เกินกำลัง และค่าครองชีพที่สูงขึ้น มาตรการด้านเศรษฐกิจที่รัฐวางแผนเน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น ยังไม่มีการจัดทำแผนระยะยาวที่มั่นคง ประชากรส่วนใหญ่ของชาติยังประสบปัญหาความยากจน ขาดแคลนแรงงานฝีมือคุณภาพ ทำงานไม่ตรงสายที่เรียนมา และยังประสบปัญหาการแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดและอบายมุขในวงกว้าง

ปัญหาดังกล่าวเป็นเพียงบางส่วนที่รัฐจำเป็นต้องวางแผนแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง โดยปัจจุบัน (พ.ศ. 2567) ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากการดำเนินตามแผนดังกล่าว ระบบเศรษฐกิจของไทยหลังเผชิญวิกฤติต่าง ๆ เริ่มฟื้นตัวขึ้นตามลำดับ โดยข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA ในรายงาน “การพัฒนาที่ยั่งยืน ปี 2022” ระบุว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 163 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับ 1 ของอาเซียนที่มีแนวโน้มการพัฒนาที่ดีขึ้นในมิติของการจัดความยากจน

อย่างไรก็ตาม รายงานการพัฒนาที่ยั่งยืนอาจไม่สามารถสะท้อนถึงความมั่นคงในการพัฒนาได้อย่างครอบคลุมทุกมิติและทุกระดับ ยังคงมีประชากรบางกลุ่มและบางพื้นที่ที่ต้องการการพัฒนาในแต่ละด้านที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้มีความยั่งยืนและปลอดภัยในภาวะที่โลกกำลังเผชิญกับวิกฤติต่าง จึงเสนอแนวทางการนำหลักทฤษฎีธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย (กิตติกร สุนทรานุรักษ์, 2562 : 60-70)

หลักทฤษฎีธรรมาภิบาลกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย

หลักทฤษฎีธรรมาภิบาลกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย เพื่อความมั่นคงยั่งยืนและการพึ่งพาตัวเองของเศรษฐกิจจึงนำมาบูรณาการดังนี้

1. ฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร นำมาบูรณาการโดยนำปัญหามาศึกษา วิเคราะห์ว่า

1.1 ระบบการเมืองของไทยไม่มีเสถียรภาพ หมั่นแสวงหาเครื่องมือ องค์ความรู้จากที่ต่างๆ นำมาปรับปรุงแก้ไข ใช้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ควรเป็นแบบของอังกฤษเป็นแนวทางหลัก

1.2 ระบบกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ยุ่งยาก พยายามปรับปรุงให้ง่ายรัดกุม และต้องขยันในการหาข้อระเบียบปรับร่วมกันอยู่ตลอดให้ลงตัว

1.3 การขาดการสนับสนุนทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ขยันแสวงหาทุนจากที่ต่างๆ โดยจัดระดมความคิดจากที่ต่างๆและประมวลผลและสรุปการหาทุนสนับสนุน

1.4 การประสบกับภัยธรรมชาติตามฤดูกาล ขยันหาแนวทางป้องกันความเสียหายทุกวิธีทาง ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน และเตรียมแผนรองรับหลายๆแบบ พร้อมกับแสวงหาต้นตอปัญหาแล้วแก้ไข

1.5 ความเหลื่อมล้ำของสังคมมหภาค ขยันแสวงหาแนวทางจัดระเบียบและส่งเสริมค่านิยมองค์กรรัฐต้องขยันลงพื้นที่เอาใจใส่ในสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของปัญหา

1.6 กำลังการซื้อภายในไม่มากด้วยจำนวนประชากรที่น้อย ปัญหานี้จำเป็นต้องใช้ความขยันพยายามอย่างมากที่จะมองหาตลาดต่างประเทศ และผลิตผลที่ชาวโลกต้องการ โดยเน้นหาตลาดใหม่ๆ

1.7 ภาวะประชากรประสบปัญหาหนี้สินล้นตัว สามารถแสวงหาความรู้เพื่อบริหารหนี้ และขยันหาช่องทางในการประนอม ขยันเจรจา ขยันหาช่องทางเพิ่มรายได้ เพื่อจะชำระหนี้ได้

1.8 มาตรการด้านเศรษฐกิจที่รัฐวางแผนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจแบบระยะสั้น วางแผนระยะกลางและระยะยาวไว้ ซึ่งก็ต้องขยันหาข้อมูล และทีมงานวิจัยที่จะทำแผนและอัปเดตข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

1.9 ประชากรของชาติส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาความยากจน เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของประเทศที่หมักหมมมายาวนาน จะต้องมีการจัดการวางแผนส่งเสริมการเพิ่มรายได้อย่างน้อย 1 ตำบลต้องมีหนึ่งแหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างความมั่นคงด้านการเงิน ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องขยันลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาและนำมาแก้ไข ทำแผนพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและมีรายได้หลายทางลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

2. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์สินที่ได้จากการแสวงหามาด้วยความขยันหมั่นเพียร สามารถนำมาประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ดังนี้เป็นตัวอย่าง

2.1 ระบบการเมืองของไทยไม่มีเสถียรภาพ ร่วมมือกันรักษาความมั่นคงของระบบการเมือง รักษาสิทธิของตัวเองให้ดี ไม่ให้มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงและนโยบายของผู้ที่จะมาดูแลบ้านเมือง

2.2 ระบบกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในหลายข้อที่ไม่ทันสมัยก็ควรยกเลิก หากข้อบทกฎหมาย
ไต่ยังทันสมัยและใช้ได้ผลก็ต้องรักษาไว้

2.3 การขาดการสนับสนุนทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ รักษาทุนเดิมอย่าให้หมดไป
โดยไม่เกิดผลลัพธ์ที่มีประโยชน์ และใช้ให้คุ้มค่าที่สุด

2.4 การประสกับภัยธรรมชาติตามฤดูกาล การรักษาสมดุลของธรรมชาติเดิมไว้ช่วยบรรเทาได้
และการไม่ต่อเติมหรือรื้อทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่ผิดธรรมชาติจะช่วยลดปัญหาได้เช่น ไม่สร้างสิ่งก่อสร้าง
รุกรานน้ำ หรือไม่บุกรุกทำลายภูเขา ป่าไม้ ควรจะอนุรักษ์ไว้ให้มากที่สุด

2.5 ความเหลื่อมล้ำของสังคมมหภาค ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีเดิมที่ดีงามไว้
สืบทอดและปรับปรุงแบบตามสมัยให้พอดีพองาม

2.6 กำลังการซื้อภายในไม่มากด้วยจำนวนประชากรที่น้อย การผลิตสินค้ารักษาสมดุลตามกำลัง
ซื้อและการแสวงหาตลาดใหม่ๆ โดยยังรักษาฐานการค้าเดิม และรักษาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานเดิม

2.7 ภาวะประชากรประสบปัญหาหนี้สินล้นตัว มีวิธีการรักษาสมดุลและปรับแผนเพื่อให้เจ้าหนี้
และลูกหนี้อยู่ได้โดยไม่กังวลใจหรือเครียดเกินไป ซึ่งรัฐต้องมีหน่วยงานดูแลและกำกับอย่างใกล้ชิด และ
รักษาน้ำใจด้วย

2.8 มาตรการด้านเศรษฐกิจที่รัฐวางแผนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจแบบระยะสั้น เมื่อมีแผนที่ดียอม
รักษาแผนนั้นไว้ใช้ต่อไป และเพิ่มแผนใหม่ในระยะกลาง ระยะยาว และแผนเพื่อฉุกเฉินไว้

2.9 ประชากรของชาติส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาความยากจน รัฐส่งเสริมรายได้แล้วจำเป็นต้อง
ส่งเสริมการรักษาทรัพย์ด้วยการออกนโยบายเงินออมภาคบังคับกับคนกลุ่มนี้ ซึ่งต้องศึกษาว่าที่ยากจน
เพราะอะไร หากยากจนเพราะจ่ายเกินตัวที่จำเป็นน้อย ต้องมีการบังคับออมไว้ด้วย หรือสวัสดิการชรา
ภาพ

3. กัลยาณมิตรตตา ความเป็นผู้มีมิตรดีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารเศรษฐกิจและ
แก้ปัญหาได้ดังนี้

3.1 ระบบการเมืองของไทยไม่มีเสถียรภาพ การคบหาเพื่อนที่มีอุดมการณ์ที่เป็นประชาธิปไตยผู้ที่
มุ่งจะทำเพื่อประชาชนจริงๆ ต้องการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างจริงจัง ไม่เปลี่ยนแปลงพักตร์
ง่าย

3.2 ระบบกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ผู้ดูแลกฎหมายควรเป็นกัลยาณมิตรต่อประชาชนจริงๆ ไม่
หวังผลประโยชน์จากอำนาจหน้าที่ หรือแม้แต่ประชาชนก็ควรเคารพกฎหมายด้วยความจริงใจ

3.3 การขาดการสนับสนุนทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความเจริญของเศรษฐกิจ จำต้องคบหาผู้ที่มีวิสัยทัศน์การพัฒนาคุณภาพชีวิต มีแนวคิดของผู้สำเร็จแล้ว และผู้คิดเพื่อความสำเร็จ

3.4 การประสบกับภัยธรรมชาติตามฤดูกาล คบค้าสมาคมกับผู้รู้เรื่องการวางแผนรับมือภัยธรรมชาติผู้ให้ความรู้ความเข้าใจด้านธรรมชาติและรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.5 ความเหลื่อมล้ำของสังคมมหภาค แก่ด้วยการคบหาผู้ที่รับฟังปัญหาและจัดกิจกรรมพบปะผ่านวัฒนธรรมประเพณีซึ่งส่งต่อกันมาช้านาน

3.6 กำลังการซื้อภายในไม่มากด้วยจำนวนประชากรที่น้อย แก่ด้วยการคบค้าสมาคมเพิ่มในกลุ่มคนใหม่โดยไม่ละทิ้งกลุ่มคนเก่า ใช้เทคโนโลยีช่วยขยายฐานลูกค้า คบหาผู้สนใจทำเครือข่ายหรือแฟนไซน์

3.7 ภาวะประชากรประสบปัญหาหนี้สินล้นตัว เข้าหากัลยาณมิตรที่จะคอยช่วยเหลือได้ ให้คำแนะนำได้ในการบริหารหนี้ หรือผู้มีเพาเวอร์ในการประสานเจ้าหนี้เพื่อช่วยไกล่เกลี่ยหนี้ได้

3.8 มาตรการด้านเศรษฐกิจที่รัฐวางแผนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจแบบระยะสั้น จัดตั้งกลุ่มคนเป็นทีมเพื่อพัฒนาแผนให้มีความสอดคล้องกับปัญหา และวางแผนระยะยาว แผนสำรองทุกมิติ

3.9 ประชากรของชาติส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาความยากจน หน่วยงานรัฐต้องจัดหาผู้คนที่ช่วยเหลือด้านนี้โดยเฉพาะและตั้งให้เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งของรัฐในการศึกษาปัญหานี้และแนวทางการบรรเทา ไปจนถึงแก้ไข โดยให้ตั้งไว้เป็นหน่วยงานประจำตำบล หรือหมู่บ้าน ยิ่งดี เพื่อกระจายองค์ความรู้ให้ทั่วถึงและช่วยเหลือประชาชนได้ทั่วถึง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้หลักกัลยาณมิตรตามาประยุกต์ก็มีความจำเป็นมากในการแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจไทยได้ ซึ่งคุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้ คุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้คือ ท่านที่คบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญ จำแนกมา 7 ข้อดังนี้

1. น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ขวนให้อยากเข้าไปปรึกษาไต่ถาม (ปิโย)
2. น่าเคารพ ในฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย (ครุ)
3. น่าเจริญใจหรือน่ายกย่องในฐานะทรงคุณคือความรู้และภูมิปัญญาแท้จริงทั้งเป็นผู้ ฝึกอบรมและปรับปรุงตนอยู่เสมอควรเอาอย่างทำให้ระลึกและเอ่ยอ้างด้วยซาบซึ้งภูมิใจ (ภาวนียโย)
4. รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่า กล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี (วตฺตา จ)
5. อดทนต่อถ้อยคำคือพร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ชักถาม คำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ อดทนฟังได้ไม่เบื่อไม่ฉุนเฉียว (วจนกฺขโม)

6. แดงเรื่องล้าลึกได้สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจและให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

7. ไม่ชักนำในอฐานะ คือ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย (โน จมฺฐานะ นิโยชเย) (พระครูญาณปริชา, 2561 : 187-205)

4. สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม หรือเรียกอีกอย่างว่า “อยู่อย่างพอเพียง” นโยบายเศรษฐกิจของประเทศควรสนับสนุนให้ประชากรมีการบริโภคที่พอเพียง ไม่กระตุ้นการบริโภคเกินตัว โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องกับ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงนำเสนอเมื่อปี พ.ศ. 2517 หลักการนี้เน้นการใช้ชีวิตอย่างพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง หลักการอยู่อย่างพอเพียงไม่เพียงแต่ช่วยลดปัญหาการบริโภคที่เกินตัว แต่ยังช่วยสร้างภูมิคุ้มกันต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในอนาคต ซึ่งจะนำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจไทยได้ดังนี้

4.1 ระบบการเมืองของไทยไม่มีเสถียรภาพ ใช้หลักการปกครองในระบบที่พอดีกับประชากรไม่เปลี่ยนกลับไปกลับมาบ่อยที่จะทำให้ประเทศพัฒนาได้ช้า เช่นปัจจุบันการเมืองไทยมีการรัฐประหารทุกๆ 10 ปี นโยบายใดที่วางไว้ดีแล้วเมื่อเปลี่ยนการปกครองก็จะถูกเปลี่ยนทำให้ไม่สานต่อจึงต้องใช้หลักปรับสมดุลให้พอดีช่วยได้

4.2 ระบบกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มากเกินไปก็ไม่สามารถพัฒนาอะไรได้ เพราะติดขัดกฎหมาย หรือระเบียบเดิม ๆ ที่ไม่พัฒนาตามเทคโนโลยี ดังนั้นจึงควรใช้หลักสมชีวิตาช่วยปรับให้อยู่ได้ทั้งฝ่ายบ้านเมืองและพ่อค้า นักลงทุนและประชาชน

4.3 การขาดการสนับสนุนทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ใช้หลักสมชีวิตาช่วยในการพัฒนาโดยทรัพยากรทุกอย่างนั้นต้องใช้ให้คุ้มค่า สามารถนำกลับมา รีไซเคิล ได้หลายรอบ จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้

4.4 การประสพกับภัยธรรมชาติตามฤดูกาล ใช้หลักสมชีวิตาช่วยบรรเทาคือการลดความเห็นแก่ตัว ลดขนาดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อปรับความสมดุลให้อยู่ร่วมกันได้ เช่น ในฤดูแล้ง น้ำไม่พอเพื่อการทำนาข้าวนาปี ก็ต้องลดปริมาณการใช้น้ำลง หน้าฝนน้ำมากเกินไปต้องเสียสละปรับที่ดินบางส่วนให้เป็นที่รองรับน้ำ

4.5 ความเหลื่อมล้ำของสังคมมหากจำเป็นต้องใช้หลักสมชีวิตาช่วยในการแก้ปัญหานี้ก็คือการขยายโอกาสการศึกษา การทำธุรกิจ การขยายเงินทุน ขยายความเจริญ ขยายอำนาจ จากส่วนกลางให้ลงสู่ท้องถิ่นให้เหมาะสมกับพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

4.6 กำลังการซื้อภายในไม่มากด้วยจำนวนประชากรที่น้อย ใช้หลักสมชีวิตาแก้ด้วยการพอประมาณในการจัดสรรทรัพยากร ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง และค่อยๆ ขยายไปในต่างแดน และเติบโตขึ้นอย่างแข็งแรง

4.7 ภาวะประชากรประสบปัญหาหนี้สินส่วนตัว ใช้หลักสมชีวิตาแก้และบรรเทาโดยการวางแผนการใช้จ่ายโดยลำดับความจำเป็น ความสำคัญ และบริหารหนี้ให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ และเน้นการหารายได้เพิ่ม

4.8 มาตรการด้านเศรษฐกิจที่รัฐวางแผนเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจแบบระยะสั้น สามารถช่วยได้ด้วยหลักสมชีวิตา ในการประเมินความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจประเมินสถานการณ์โลกว่าจะเป็นไปในทิศทางใด หากยังเสี่ยงต่อความมั่นคงต้องชะลอการกระตุ้น หรือเลือกการค้าขายกับกลุ่มประเทศที่ไม่มีความเสี่ยงขาดทุนและขาดดุล

4.9 ประชากรของชาติส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาความยากจน สมชีวิตาจะช่วยให้การแก้ปัญหานี้ได้ด้วยการคำนวณวางแผนการใช้จ่ายอย่างพอเพียงและไม่ฟุ่มเฟือยเกินสินค้าบริโภคหลายอย่างพอจะสร้างเองบริโภคโดยไม่ต้องซื้อก็ต้องส่งเสริมการผลิตเองบริโภคเองให้มาก ความสำคัญของการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาประยุกต์ใช้ไม่เพียงแต่ช่วยแก้ปัญหาความยากจน แต่ยังช่วยสร้างความมั่นคงในระยะยาว การทำเช่นนี้จะช่วยให้เศรษฐกิจไทยมีความเสถียรภาพและทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยี

เทคโนโลยีที่เติบโตอย่างรวดเร็วได้สร้างทั้งโอกาสและความท้าทายต่อระบบเศรษฐกิจไทย บทความเสนอว่า ความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีโดยไม่ละเลยคุณธรรมพื้นฐาน เช่น การขยันหมั่นเพียรและการรักษาทรัพย์ จะช่วยสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ การแก้ปัญหาความยากจน เป็นปัญหาหลักในสังคมไทย การนำหลักสมชีวิตามาใช้เป็นแนวทางในการใช้จ่ายอย่างพอประมาณและการไม่ตกอยู่ภายใต้วัตถุนิยม ช่วยลดภาระหนี้สินและสร้างการบริหารจัดการทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพการสร้างภูมิคุ้มกันต่อเศรษฐกิจโลก ทั้งการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศ การนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาปรับใช้ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิด เช่น วิกฤตทางการเมือง ภัยธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก หลักการนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพึ่งพาตนเองและการสร้างเสถียรภาพในระดับชุมชนและระดับประเทศ

หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย

1. ความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา)

ในระดับบุคคล: การขยันหมั่นเพียรเป็นคุณธรรมสำคัญในการเพิ่มผลผลิตและสร้างความมั่งคั่งให้กับบุคคล การพัฒนาประเทศต้องการแรงงานที่มีทักษะและมีจริยธรรมในการทำงาน

ในระดับประเทศ: ความขยันของประชากรและการพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจให้เติบโต โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ต้องการทักษะสูง เช่น เทคโนโลยี การผลิต และนวัตกรรม

2. การรักษาทรัพย์ (อารักขสัมปทา)

ในระดับบุคคล: การรู้จักประหยัดและลงทุนอย่างชาญฉลาดจะช่วยสร้างเสถียรภาพทางการเงินให้กับบุคคลและครอบครัว

ในระดับประเทศ: รัฐบาลต้องมีนโยบายและมาตรการที่เหมาะสมในการจัดการและป้องกันการสูญเสียทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เช่น การจัดการหนี้สาธารณะและงบประมาณประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

3. การมีเพื่อนที่ดี (กัลยาณมิตตตา)

ในระดับบุคคล: การมีมิตรสหายที่ดีมีผลในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแลกเปลี่ยนความรู้ทางเศรษฐกิจ ซึ่งช่วยให้บุคคลมีโอกาสดำเนินธุรกิจในอาชีพการงาน

ในระดับประเทศ: ประเทศต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ เช่น การทำข้อตกลงทางการค้าเสรี (FTA) การเข้าร่วมองค์กรเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และการสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดี เพื่อเปิดโอกาสให้กับการค้าขายและการลงทุนจากต่างประเทศ

4. การดำเนินชีวิตอย่างพอเหมาะ (สมชีวิตา)

ในระดับบุคคล: การใช้ชีวิตตามรายได้และไม่ฟุ้งเฟ้อเป็นหลักการสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางการเงินและป้องกันหนี้สินส่วนบุคคล

ในระดับประเทศ: นโยบายเศรษฐกิจของประเทศควรสนับสนุนให้ประชากรมีการบริโภคที่พอเพียง ไม่กระตุ้นการบริโภคเกินตัว โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้น หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ เป็นแนวคิดที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืน เพราะเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างคุณธรรมทางการเงิน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในระดับบุคคลและระหว่างประเทศ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวางนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

บทสรุป

หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในพุทธศาสนาเป็นกรอบแนวคิดที่สามารถบูรณาการกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และความสมดุลระหว่างการใช้ชีวิตและการทำงานในสภาวะที่เศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนในปัจจุบัน การนำหลักอรรถฐานสัมปทา (ความขยัน) มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่จำเป็นในยุคที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ นอกจากนี้ สมชีวิตา (การอยู่อย่างพอเพียง) เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างความสมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิต โดยเฉพาะในการบริหารทรัพยากร เพื่อให้เกิดความมั่นคงและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในทางเดียวกัน, การนำหลัก อารักขสัมปทา (การรักษาทรัพย์) มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรและการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาความมั่งคั่งที่ยั่งยืนผ่านการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ฟุ่มเฟือย การสร้างเครือข่ายธุรกิจที่มีคุณธรรมจากหลัก กัลยาณมิตตตา (การคบหามิตรดี) ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจ โดยการสร้างความร่วมมือและความสมานฉันท์ในสังคมธุรกิจที่มีการแบ่งปันความรู้และทรัพยากรอย่างยุติธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจไทยในยุคปัจจุบัน จึงต้องเน้นการพัฒนาภายใน (Internal Development) โดยการพึ่งพาตนเองและการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่พึ่งพาปัจจัยภายนอกเพียงอย่างเดียว การบูรณาการหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยจึงเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจที่มั่นคง แก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความมั่งคั่งที่ยั่งยืนในระดับชาติ ดังนั้น หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในพุทธศาสนาไม่เพียงแต่ช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ แต่ยังสามารถนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและเจริญรุ่งเรืองในระดับชาติ โดยการดำเนินชีวิตที่มีสติและความพอเพียง และการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับหลักธรรม ทั้งในเชิงบุคคลและระดับสังคมโดยรวม

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาและการบูรณาการ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ เข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ ที่เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันอย่างดี โดยเชื่อมโยงระหว่างหลักธรรมะกับแนวคิดทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ ดังนี้

การบูรณาการหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ในพุทธศาสนาผนวกกับเศรษฐกิจสมัยใหม่ถูกนำมาประยุกต์ใช้กับเศรษฐกิจในยุคที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การนำแนวคิด อรรถฐาน

สัมปทา (ความขยัน) มาปรับใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการพัฒนาเทคโนโลยี การนำ สมชีวิตา (การอยู่อย่างพอเพียง) มาใช้เพื่อสร้างสมดุลในชีวิตและการบริหารทรัพยากรที่มั่นคงการสร้าง ความมั่งคั่งอย่างยั่งยืน ผ่านการรักษาทรัพยากรและการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หลัก อารักขสัมปทา (การรักษาทรัพยากร) นำไปสู่การพัฒนาแนวทางใหม่ในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การใช้แนวคิด "กัลยาณมิตร" ในการสร้างเครือข่ายธุรกิจและเศรษฐกิจหลัก กัลยาณมิตรตา (การคบหา มิตรดี) ช่วยสร้างเครือข่ายทางสังคมที่มีคุณธรรมและประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ เกิดการแบ่งปัน ความรู้ ทรัพยากร และโอกาสทางเศรษฐกิจที่ยุติธรรมและมั่นคง แนวคิดใหม่นี้ชี้ให้เห็นว่าเครือข่ายทาง ธุรกิจที่ประกอบด้วยผู้ที่มีความรับผิดชอบและจริยธรรมจะส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การแก้ปัญหาความยากจน ด้วยการปรับตัวและพึ่งพาตนเอง หลัก สมชีวิตา (การอยู่อย่างพอเพียง) สอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ซึ่งเน้นการพึ่งพา ตนเองและการใช้ชีวิตอย่างมีสติ ความรู้ใหม่ในจุดนี้คือการเน้นที่การพัฒนาภายใน (Internal Development) โดยไม่พึ่งพาแหล่งภายนอกเพียงอย่างเดียว ทำให้เศรษฐกิจสามารถอยู่รอดได้แม้ในช่วง วิกฤติ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ กาญจนวิภูธร. (2561). เอกสารประกอบการเรียนวิชาการบริหารการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราช ภัฏนครปฐม.
- กิตติกร สุนทรานุรักษ์. (2562). องค์ประกอบของการเลือกเรียนต่อในตลาดอุดมศึกษา : กรณีศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 12(2), 60-70.
- ปภาภัทร อัครางกูร. (2562). ทางเลือกนโยบายประชานิยมกับเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารพัฒนบริหาร ศาสตร์, 59(1), 1-15.
- พระครูญาณปรีชา. (2561). พระพุทธศาสนากับภูมิปัญญาไทย. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 6(1), 187-205.
- พระครูยติสาทร และ ภาสกร ดอกจันทร์. (2565). การคบบัณฑิตเป็นมงคลอันสูงสุด. วารสารการบริหาร และสังคมปริทรรศน์, 5(2), 113-120.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). เครื่องทดสอบพุทธศาสตร์ ฉบับทดลองธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด.

- พระมหาพงศ์ทราทิพย์ ก้องเสียง และ หอมหวล บัวระภา. (2558). พุทธศาสนากับเศรษฐกิจ : การศึกษา
รูปแบบการศึกษาของพระครูบุญชยารัตน์ไชยศรี ตำบลสวะถี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัด
ขอนแก่น. วารสารวิถีสังคมมนุษย์, 3(2), 85-110.
- เพ็ญททัย พงศ์สุวรรณ. (2565). คณะกรรมการหลักที่ภูธธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของผู้บริหารธุรกิจก่อสร้างในกรุงเทพมหานคร. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 5(2),
1-14.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. เรียกใช้เมื่อ 3 ตุลาคม 2567 จาก
https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=develop_issue.
- แสงจันทร์ แสนสุภา. (2557). ประชากร. เดลินิวส์. เรียกใช้เมื่อ 3 ตุลาคม 2567 จาก
<https://d.dailynews.co.th/article/273757/>.